

Strategie předcházení záškoláctví

Záškoláctví je v současné praxi primární prevence hodnoceno jako hlavní znak rizikového chování. Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená nepřítomnost žáka základní či střední školy ve škole. Jedná se o přestupek žáka, který úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, zároveň však jde též o provinění proti školskému zákonu, který obsahuje ustanovení o povinné školní docházce. Nežádka je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které mají neblahý vliv na osobnostní vývoj jedince. Prevence záškoláctví je součástí školního řádu, školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán. Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je ošetřeno Metodickým doporučením k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování vydaným pod č. j. MSMT-780/2024-1 ze dne 5. 2. 2024 a také školským zákonem.

Záškoláctvím se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka ve škole, a to i opakovaná, která je způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle po celý vyučovací den (případně po určitou část vyučování, např. v odpoledních hodinách nebo jen v některých předmětech). Cílem je vyhnout se přítomnosti ve vyučování nebo pouze v některých vyučovacích hodinách.

Záškoláctví nabývá řady podob, různé jsou také jeho důvody a je možné v něm dále rozlišovat:

Záškoláctví pravé – žák do školy nedorazí, ačkoli rodiče si myslí, že do školy šel a účastnil se vyučování.

Záškoláctví skryté – žák do školy nedorazí, a to s vědomím rodičů.

Záškoláctví interní – žák do školy dorazí a během vyučování na určitý časový úsek (např. na některou hodinu) odejde. Taktéž hodnoceno jako „útěk ze školy“.

Dále je možné záškoláctví vymezit podle toho, jak žák k rozhodnutí neúčastnit se vyučování dospěl:

Záškoláctví impulzivní – žák se rozhodne náhle, impulzivně. Neúčast ve vyučování je jeho bezprostřední reakcí na okamžitý podnět.

Záškoláctví plánované – jedná se o promyšlené, dopředu naplánované jednání, jehož prostřednictvím se žák účelově vyhýbá situacím spojeným se školou (zkoušení, určitý předmět, kontakt s určitou osobou – neoblíbený učitel, jiný zaměstnanec školy, jiný žák)

I. PRÁVA A POVINNOSTI ŽÁKŮ A JEJICH ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ DLE ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Ustanovení § 22 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů stanoví povinnosti žáků a zákonných zástupců následujícím způsobem.

Žáci základních a středních škol jsou povinni:

- řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat,
- dodržovat školní řád, předpisy a pokyny k bezpečnosti a ochraně zdraví, s nimiž byli seznámeni,
- plnit pokyny pedagogických pracovníků.

Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou mj. povinni:

- zajistit, aby žák docházel řádně do školy,
- osobně se zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte na vyzvání ředitele školy,
- dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu se školním řádem,
- informovat školu o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jakož i o jejich změnách.

V § 184a školského zákona jsou stanovena pravidla pro vzdělávání distančním způsobem v určitých mimořádných situacích uzavření škol či zákazu přítomnosti dětí, žáků nebo studentů ve školách.

II. PRÁVA A POVINNOSTI ŽÁKŮ A JEJICH ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ VE ŠKOLE DLE ŠKOLNÍHO ŘÁDU

Školský zákon v § 30 uvádí, že podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků a jejich zákonných zástupců, jakož i podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci školy, stanoví školní řád. Škola ZŠ a MŠ Ladaná se řídí školním řádem. V oddíle 1 školního řádu jsou podrobně popsány práva a povinnosti a také postup při omlouvání a uvolňování žáků.

III. PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ ZE STRANY ŠKOLY

V rámci prevence zajišťujeme a komplexně využíváme všech možností, které má škola k dispozici. Zajišťujeme žákům přátelské a stimulační prostředí pro výchovu a vzdělávání a jasně stanovíme pravidla i jejichž dodržování je po žácích vyžadováno. Na začátku školního roku pořádáme setkání třídního učitele se zákonnými zástupci žáků, kde jsou zákonní zástupci informováni o organizaci školního roku a konkrétním průběhu vzdělávání v dané třídě včetně třídních a školních pravidel. V rámci tohoto setkání upozorňujeme na práva a povinnosti zákonných zástupců související se školní docházkou žáka a připomínáme důležitost řádné školní docházky pro žáka.

V rámci prevence je brán velký zřetel na práci s kolektivem. V tomto směru lze využít třídnické hodiny, ale i školní akce nebo výuku s využitím prvků neformálního vzdělávání. Prevence záškoláctví je důležitou součástí našeho minimálního preventivního programu a také školní preventivní strategie.

Spolupráce a vzájemná komunikace *zaměstnanců* škol tvoří nedílnou součást pro vytváření příznivého prostředí, předcházení rizikového chování žáků a zajištění řádného fungování školy.

Koordinace prevence

- za koordinaci prevence odpovídá ředitel školy
- důležitou roli hraje školní poradenské pracoviště, zejména školní metodik prevence, případně výchovný poradce. Je možná i spolupráce se školským poradenským zařízením, tedy pedagogicko-psychologickou poradnou nebo speciálně pedagogickým centrem
- školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se nejprve obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka

IV. ZPŮSOB OMLouvÁNÍ NEPŘÍTOMNOSTI

Nepřítomnost nezletilého žáka základní a střední školy ve škole omlouvá jeho zákonný zástupce. Důvody žákovy nepřítomnosti ve škole je zákonný zástupce povinen doložit nejpozději do tří kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka (§ 50 odst. 1 a § 67 odst. 1 školského zákona). Způsoby, jakými je dokládá, stanoví školní řád. Lhůta tří kalendářních dnů začíná plynout dnem, který následuje po prvním dni nepřítomnosti žáka ve škole.

Předcházet záškoláctví je možné mj. tím, že škola v případě podezření především v případě časté nepřítomnosti žáka nasvědčující zanedbávání povinné školní docházky bude vyžadovat potvrzení od lékaře. Škola může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, jako přílohu k omluvence zákonného zástupce ze zdravotních důvodů předložení lékařského potvrzení.

V. POSTUP ŠKOLY PŘI ZÁŠKOLÁCTVÍ

Škola má řádně stanoven postup při řešení záškoláctví a je pevně zakotven ve školním řádu a to následovně:

- pokud má žák neomluvenou absenci do součtu 10 hodin, řeší se formou pohovoru třídního učitele a výchovného poradce se zákonným zástupcem žáka a žákem, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem

- při neomluvené absenci nad 10 vyučovacími hodinami nebo při opakované neomluvené absenci informuje VP školy ředitelku školy, která svolá výchovnou komisi. Té se dle závažnosti charakteru absence účastní ředitelka školy, VP školy, případně další odborníci, TU a zákonný zástupce žáka. Jednání se vždy účastní i žák. Škola žádá příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí o projednání případu.
- v případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 25 hodin, ředitelka školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí. V případě opakovaného záškoláctví, pokud již byli zákonní zástupci žáka pravomocným rozhodnutím správního orgánu postíženi pro přestupek, zašle ředitelka školy hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR

VI. SANKČNÍ OPATŘENÍ

Sankcionovat lze pouze zaviněné porušení povinnosti. Nelze trestat žáka za pochybení jiné osoby, např. rodiče, který neplní své rodičovské povinnosti.

Pokud žák porušuje své povinnosti, může mu být uloženo některé z výchovných opatření, o nichž pojednává § 31 školského zákona. Výchovným opatřením v systému základního vzdělávání je speciálně věnován § 17 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

Výchovná (kázeňská) opatření jsou:

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy

Kázeňské opatření může třídní učitel nebo ředitel školy uložit žákovi za porušení povinností plynoucích ze školního řádu, a to v souladu s pravidly pro ukládání těchto opatření, která školní řád stanoví.

Třídní učitel oznamuje uložení důtky třídního učitele řediteli školy. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě. Uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody se neprodleně oznámí žákovi a jeho zákonnému zástupci. Zaznamenává se do dokumentace školy.

V Ladné dne 30. 4.2024

Mgr. Petra Kosová